

PSYCHOLOGIE VE ŠKOLNÍ PRAXI - SEMINÁŘ

Autoevaluace
Kvalita a efektivita výuky

Co je to (auto)evaluace

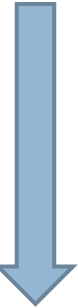
- Proces získání podkladů pro rozhodnutí na úrovni školy
- Zjištění kvality práce školy
  - ▣ **označení míry** (úrovně) nějakého stavu (např. „kvalita výuky angličtiny ve škole XY je vysoká/nízká“)
  - ▣ **vyjádření stavu**, který je optimální, žádoucí, ideální, tedy a priori pozitivní (např. „je potřeba klást důraz na kvalitu výuky“)
- školský zákon a vyhláška č. 15/2005 Sb., která stanovují náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, stanovují od 1. 1. 2005 všem základním a středním školám povinnost zpracovat vlastní hodnocení.

Druhy evaluace

- Z hlediska hodnotitele
  - ▣ Externí (ČŠI... Kalibro, SCIO)
  - ▣ Interní (autoevaluace – vychází z potřeb školy a je specifická)
- Z hlediska účelu
  - ▣ Sumativní (závěrečné, celkové hodnocení)
  - ▣ Formativní (průběžné)
- Z hlediska interpretace
  - ▣ Normativní (relace k ostatním – např. žebříčky škol)
  - ▣ Kriteriaální (relace k předem stanovenému kritériu – např. počet bodů)

V současnosti je kladen důraz na evaluaci interní, formativní a kriteriaální (autoevaluace ;)

Autoevaluace ve škole

- Různé úrovně obecnosti, se kterými jste se už setkali
    - Autoregulace (např. styl učení, akademické aspirace...)
    - Autoevaluace učitele (např. klima třídy)
    - Autoevaluace skupiny předmětů
    - **Autoevaluace školy** (např. klima školy)
-

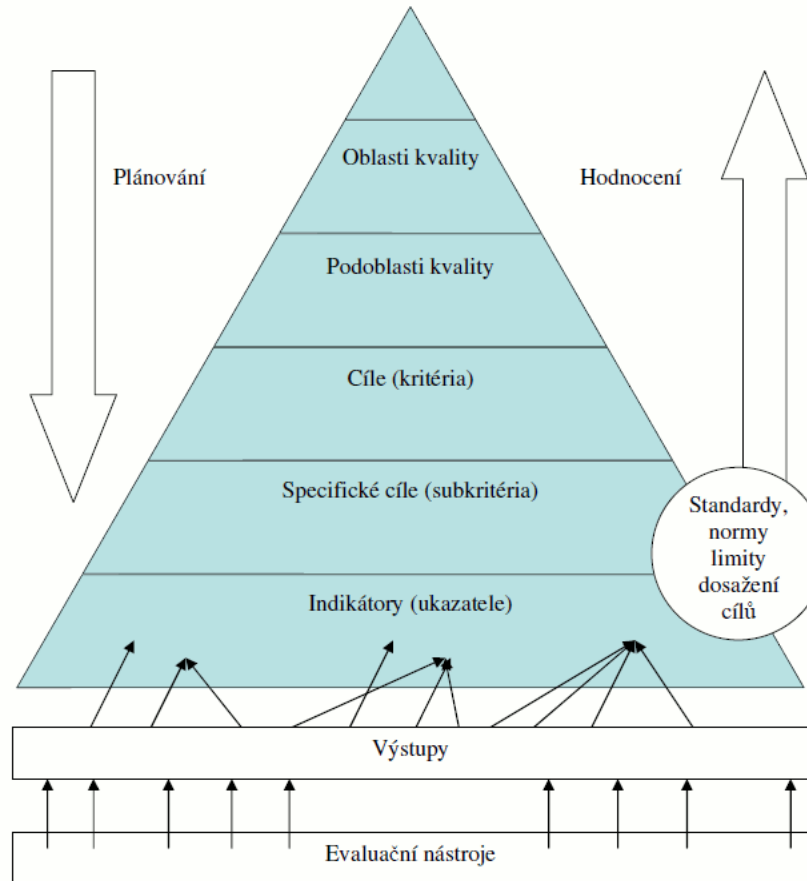
Jak se pozná dobrá škola?

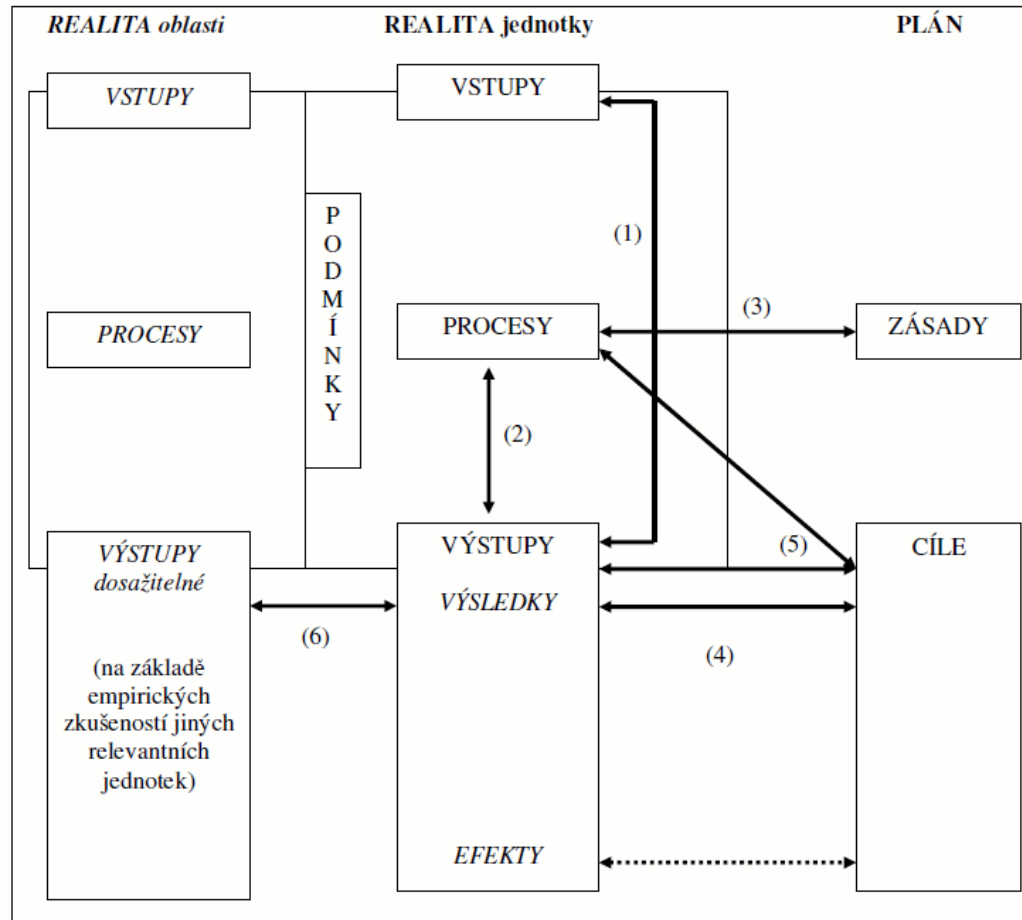
Řada možných kritérií

- Postihující výsledky - např.:
  - Prospěch
  - Procento přijatých na vyšší stupeň školy
  - (...)
- Potihující proces
  - Kvalita
  - Efektivita

Model kvality školy

Model operacinalizace kvality

Operacionalizace kvality

(legenda k předchozímu obrázku)

- **(1) Vztah mezi vstupy a výstupy**
  - Např. testy znalostí na začátku a na konci výuky
- **(2) Vztah mezi procesy a výstupy**
  - Nejčastější v ped. výzkumu; Procesy jsou efektivní (účinné), pokud vedou k požadovaným výsledkům (formulovaným podle cílů).
- **(3) Vztah mezi zásadami a procesy**
  - Kvality procesu je definována jako soulad se zásadami (alternativní školy)
- **(4) Vztah mezi cíli a výstupy**
  - v případě výuky prioritní zájem učitelů. Předpokládá důslednou operacionalizaci cílu tak, aby dříve, než budou realizovány procesy, bylo známo, jak bude vyhodnoceno jejich dosažení (úroveň výstupu) – srv. ECTS na MU
- **(5) Vztah mezi cíli, výstupy a procesy – jedná se o sjednocení variant (2) a (4).**
- **(6) Vztah mezi skutečnými a dosažitelnými výstupy**
  - Dosud spíše nerealizováno (málo údajů). Benchmarking.

Stav autoevaluace na ZŠ a SŠ v ČR

Závažnými zjištěními TZI ČŠI:

1. „školy zpravidla nevyhodnocují výsledky vzhledem ke vzdělávacím programům, tedy neanalyzují efektivitu vzdělávacích strategií vzhledem ke stanoveným cílům;
2. jen v menší míře se autoevaluační zjištění promítají do konkrétních opatření, do stanovování cílů, volby strategií, plánování rozvoje či podpory efektivních přístupů ve vyučování“ (ČŠI ČR 2005).

Vyhláška č. 15/2005, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy

Hlavní oblasti vlastního hodnocení školy jsou:

- a) podmínky ke vzdělávání,
- b) průběh vzdělávání,
- c) podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání,
- d) výsledky vzdělávání žáků a studentů,
- e) řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- f) úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům.

Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání a školských služeb ČŠI

PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ:	A: Rovnost příležitostí ke vzdělávání	1. Rovný přístup při přijímání ke vzdělávání
		2. Zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce
		3. Školní poradenství
	B: Vedení školy/školského zařízení	4. Školní vzdělávací program/obsah vzdělávání
		5. Strategie a plánování
		6. Ředitel školy/školského zařízení
	C: Předpoklady pro řádnou činnost školy/školského	7. Personální podmínky
		8. Bezpečné prostředí pro vzdělávání
		9. Materiální a finanční předpoklady
VZDĚLÁVACÍ PROCESY:	D: Průběh vzdělávání	10. Organizace vzdělávání
		11. Podpora rozvoje osobnosti dětí, žáků a studentů pedagogickým pracovníkem
		12. Projevy spoluúčasti, spolupráce a aktivity dětí, žáků a studentů v průběhu vzdělávání
	13. Hodnocení dětí, žáků a studentů v průběhu vzdělávání	
E: Partnerství	14. Rozvoj partnerských vztahů školy/školského zařízení s následujícími partnery (informovanost, spolupráce, aktivity, přínosy)	
VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ:	F: Projevy dosahování úrovně klíčových kompetencí prostřednictvím vzdělávacího obsahu	15. Zvyšování funkčních gramotností dětí, žáků a studentů (znalosti, dovednosti, postoje)
	G: Celkové výsledky vzdělávání dětí, žáků a studentů na úrovni školy	16. Úspěšnost dětí, žáků a studentů
ZÁVĚRY HODNOCENÍ:	H: Celkové hodnocení školy/školského zařízení	17. Činnost školy/školského zařízení je v souladu s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení
		18. Škola/školské zařízení systematicky umožňuje rovnost přístupu ke vzdělání
		19. Škola/školské zařízení účelně využívá zdroje a prostředky
		20. Škola/školské zařízení zajišťuje bezpečnost dětí, žáků a studentů
		21. Realizované školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP) školy jsou v souladu se zásadami a cíli platného školského zákona a příslušného rámcového vzdělávacího programu (dále jen RVP)
		22. Škola/školské zařízení rozvíjí osobnost dítěte, žáka a studenta

Výhody autoevaluce

- Citlivost na specifika konkrétní školy (v porovnání s obecnými nástroji).
- Hodnotiteli jsou sami aktéři – zpětná vazba je důvěryhodnější.
- Tlačí ke komunikaci o škole (rozvíjí potenciál ke spolupráci – mezi učiteli, žáky, rodiči i zřizovatelem).
- Tlačí k formulování východisek i záměrů (co, kdy a proč).
- „Deprivatizace“ učitelského povolání (výuková aktivita a její výsledky může být objektem debaty; výsledky jsou veřejné)

Literatura

- Průcha, J. *Pedagogická evaluace. Brno, MU CDVU, 1996.*
- Starý, K. *Autoevaluace školy. Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2005. 20 s. Studijní text autoevaluace školy vytvořený pro systémový projekt PILOT S - autoevaluace škol vzhledem k zavádění ŠVP. Dostupný z www:
http://www.nuov.cz/uploads/Publikace/Zajistovani_kvality_OV/Autoevaluace_skoly.pdf*
- Starý, K., Chvál, M. *Kvalita a efektivita výuky: metodologické přístupy. In Janíková M. - Vlčková, K. a kol. Výzkum výuky: Tematické oblasti, výzkumné přístupy a metody. Brno: Paido 2009.*
- Vaš'átková, J. *Úvod do autoevaluace školy. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 2006.*
- Další viz:
  - <http://www.nuov.cz/ae/>
  - <http://www.nuov.cz/ae/literatura>